

F

Àlbum de fotos
Ulls de la nit

La silueta d'un far retallada sobre el perfil de la costa no és una imatge estranya per a cap de nosaltres. Aquestes construccions formen part del paisatge litoral des de ben antic però sovint el seu funcionament, el seu interior ens és desconegut.

Els fars deuen el nom a l'illa de Pharos, situada a la desembocadura del riu Nil enfront de la ciutat d'Alexandria, on s'hauria edificat una torre durant els segles IV-III aC, que desenvoluparia la funció atribuïda actualment als fars, és a dir, l'emissió de senyals de llum des de la costa per orientar la navegació nocturna. En l'actualitat hi ha registrats a Catalunya 24 fars, la major part d'ells ubicats a la Costa Brava, a causa de l'accidentada orografia, que dificulta la navegació a prop de la costa; l'evolució dels fars va paral·lela als avenços tecnològics. La seva automatització i el control a distància, que ara és responsabilitat dels tècnics en senyals marítims, han convertit la feina i la mateixa figura dels antics torrers, que vetllaven nit i dia, aïllats de la resta del món, en personatges gairebé de llegenda.

La funcionalitat d'aquest tipus de construccions ens permet també observar una arquitectura amb una personalitat molt característica, de torres circulars o hexagonals i espais annexos per a les persones que hi treballaven. El pas del temps, amb l'augment del trànsit marítim, feia necessari canviar i modernitzar el sistema lumínic per aconseguir més potència i abast. Alguns dels fars que ens han quedat són especialment importants com a exponents d'una època: és el cas del far de la Banya, únic representant dels fars de ferro del delta de l'Ebre.

Els fars catalans han anat adquirint una certa notorietat com a patrimoni a salvaguardar. Algunes iniciatives parlamentàries han instat el Govern català a declarar aquestes edificacions béns culturals d'interès nacional i etnològic, en un intent d'evitar o aturar un procés de deteriorament inherent a la transformació dels senyals marítims d'acord amb les noves tecnologies i a conferir a aquestes construccions una utilitat pública.

FAR DE ROSES

FAR DEL CAP DE CREUS

FAR DE SANT SEBASTIÀ

FAR DE CALELLA

FAR DE PALAMÓS

FAR DE MONTJUÏC

FAR DEL LLOBREGAT

FAR DE LA BANYA

FAR DE ROSES

Construït a la punta de la Ponce-lla, en el mateix enclavament on hi havia el castell de la Trinitat (segle xv), el far de Roses té una altura sobre el nivell del mar de gairebé 24 metres i es va il·luminar per primera vegada l'1 de setembre de 1864. L'edifici, amb una superfície de 324 metres quadrats, disposava d'habitacles per a dos torrers i tenia una torre central de forma cilíndrica. Al pati exterior hi havia tres cases amb la bomba per a l'aigua, el safareig i dos lavabos. Aquest far estava destinat a il·luminar el golf i l'entrada del port de Roses i les pampallugues vermelles que produïa la seva llanterna es podien observar a una distància de 12 milles. El 1921 el far es va electrificar amb la col·locació d'un llum d'incandescència de 500 wats, però conservant l'antic llum Maris com a llum de socors. Posteriorment es va anar modernitzant i el 1962 es va posar en funcionament un grup electrogen Freeport.

FAR DE CAP DE CREUS

El far de Cap de Creus està situat prop de cala Fredosa, on antigament hi havia una torre de guaita. L'edifici és quadrat i d'una sola planta i disposa de dos habitatges per als torrers, magatzem i habitació per a l'enginyer. La torre, també de planta quadrada, surt del centre de l'edifici i s'eleva fins a la grada, on es converteix en una torrassa cilíndrica rematada amb la llanterna. Va ser encès per primera vegada el 1853 i el seu abast arribava fins a les 15 milles. La llanterna, de forma prismàtica, havia estat construïda per la casa Letourneau i disposava d'un llum mecànic de rellotgeria de dues metxes, atès per dos torrers. El 1916 l'enllumenat de metxes va ser substituït pel d'incandescència a vapor de petroli a pressió. Amb el Pla de Reforma dels fars de Llevant, es va realitzar una adaptació òptica, que va quedar inutilitzada l'octubre de 1937, pels bombardejos de la Guerra Civil. Durant la dècada de 1950 es va modernitzar i s'hi va instal·lar una llanterna aeromarfíma amb una nova òptica i un llum de 1.500 wats que va entrar en servei el 1962.

FAR DE SANT SEBASTIÀ

Construït per l'enginyer José María Faquinet prop de l'ermita de Sant Sebastià, al cap que també duu aquest nom, el far es va il·luminar per primera vegada l'1 d'octubre de 1857. El llum provenia de la casa francesa Sautter Harlé i utilitzava oli d'oliva per alimentar un encenedor de cinc metxes del qual s'encarregaven tres torrers: La llum era visible a 23 milles. L'edifici, amb una superfície de 284 metres quadrats, tenia tres habitacions per als torrers, sala, dormitori i cuina. La torre cilíndrica quedava unida a la façana que mirava al mar i tot el conjunt estava envoltat per una reixa de ferro. L'any 1914 es va condicionar perquè funcionés per mitjà d'un sistema d'incandescència per vapor de petroli a pressió. El 1924, a causa del pla de reformes dels fars espanyols de 1917, l'òptica d'aquest far va ser substituïda per la del far de Ceuta. L'any 1940 es va electrificar amb un llum de filament de 3.000 wats i el 1970 va començar a funcionar com a radiofar.

FAR DE CALELLA

Aquest far es va construir el 1857 en el lloc on antigament havia existit una torre de guaita. El seu llum, que es va encendre per primera vegada el 15 de setembre de 1859, emetia pampallugues cada dos minuts, visibles a 18 milles. La llanterna havia estat adquirida a la casa francesa Henry Lepaute i funcionava amb oli d'oliva. L'edifici tenia les seves dependències distribuïdes en base a una planta rectangular que incorporava una torre cilíndrica i estava dissenyat per allotjar dos torrers. El 1916 es va electrificar amb un llum de filament, que va augmentar la seva visibilitat i les pampallugues fins a 30 milles. Per tal d'adaptar-se al Pla General d'Enllumenat de les Costes de Llevant, el seu aparell lluminós va haver de ser substituït pel del far de les Illes Medes, que havia quedat suprimit. Aquesta nova instal·lació es va inaugurar el 1927, i va continuar funcionant fins a la seva modernització posterior, basada en un projecte de l'enginyer Fernando Berenguer, l'any 1954.

FAR DE PALAMÓS

El primitiu far de Palamós estava situat a l'anomenada punta del Molí, on antigament havia existit un molí de vent. Es tractava d'un edifici de planta rectangular amb dues casetes annexes i una torre hexagonal rematada per una torrassa cilíndrica. Al capdamunt, hi havia situada la llanterna, de forma octogonal. El far es va posar en funcionament l'1 de setembre de 1865, i emetia una llum vermella fixa, visible a 10 milles, proporcionada per un llum de metxes que funcionava amb oli d'oliva. L'any 1883 es va substituir per un llum Maris d'una metxa, que utilitzava parafina i petroli i el 1919 es va procedir a la seva electrificació amb un llum de 100 wats. L'any 1960, a banda de modificar-se la torrassa, es va substituir l'antiga llanterna per una altra de cilíndrica, i el 1973 es va modernitzar amb la instal·lació d'un nou equip elèctric. El 1975 l'edifici va haver de ser reformat a causa de les esquerdes en els murs produïdes pels bombardejos durant la Guerra Civil.

FAR DE MONTJUÏC

La construcció d'aquest far està justificada per l'ampliació del Port de Barcelona i l'increment del seu tràfic marítim. L'any 1896 es va instal·lar, provisionalment, en un lloc estratègic de la muntanya de Montjuïc, però el far estava desproveït d'habitatge per als torrers. El desembre de 1906 es va posar en funcionament. La il·luminació provenia d'un llum Maris de dues metxes a petroli, però a causa de la poca intensitat lumínica, l'any 1915 es va canviar per un llum d'incandescència de 3.000 bugies. El far definitiu es va encarregar a l'enginyer José Cabestany i el projecte va ser aprovat el 1917, però fins l'any 1922 no van començar els treballs de construcció. L'edifici, de secció rectangular, constava de tres pisos i torre quadrada, i en el seu interior hi ha dos habitatges, despatx, taller i sala de màquines. La llanterna va ser subministrada per la casa francesa Barbier Bernard et Turenne, i es va encendre el 31 d'agost de 1925.

FAR DEL LLOBREGAT

El far del Llobregat va ser projectat per l'enginyer Simón Ferrer i es va construir sobre la base d'una antiga torre on s'encenia foc per advertir els navegants. La seva posada en funcionament data de l'1 de març de 1852, i la seva llum arribava a una distància de 18 milles. La llanterna era prismàtica, formada per deu costats amb cristalls plans dividits en tres seccions horitzontals i havia estat construïda per la casa francesa Henry Lepaute. L'any 1914 es va instal·lar un sistema d'incandescència per vapor de petroli a pressió, que va fer augmentar la seva potència lluminosa fins a les 25 milles per a les pampallugues. A partir del 1952, l'enginyer Fernando Berenguer va realitzar una sèrie de projectes que van tenir com a resultat la substitució de l'aparell existent per un altre de més modern, inaugurat el 1956. El 1969 va incorporar un radiofar i el 1986 es van automatitzar els quadres de control i es va agreuar una nova llum d'emergència.

FAR DE LA BANYA

Situat sobre la sorra de la platja, a 250 metres de la punta de la Banya, el far tenia dues portes al costat del mar i una finestra a cadascun dels altres costats. Al centre s'aixecava una torre circular metàl·lica que disposava en el seu extrem d'una llanterna poligonal. Va ser encès per primera vegada l'1 de novembre de 1864 i la seva il·luminació la proporcionava un llum d'oli d'oliva. Posteriorment, el 1883, la il·luminació es va realitzar mitjançant un llum Maris de dues metxes i després amb gas acetilè fabricat allí mateix, sistema que va quedar substituït l'any 1929 per una instal·lació Dalen. L'any 1943 el far va quedar agregat al servei del far de Sant Carles de la Ràpita. El 1975 es va construir, molt a prop de l'emplaçament antic, una nova torre de formigó per substituir-lo. L'antic far es va traslladar al port de Tarragona, on sobreviu com a únic representant dels fars de ferro del delta de l'Ebre.